

Fangst, – et erhverv eller en livsform?



Af Keld Hansen



Forårsfangst ved iskanten. Nuussuaq, Upernavik kommune. Foto: Keld Hansen 1968.

Det var ved landstingets efterårssamling i 1986, at daværende landsstyremedlem for bygder og yderdistrikter Hendrik Nielsen foreslog 1987 som »Fangererhvervets år« med ordene: »Vi skal medvirke til en udvikling, der i kombination med det traditionsrige erhverv kan give samfundet mere bærekraft.«

Naturligvis lå der i dette ønske også, at det øvrige grønlandske samfund og omverdenen skulle give de trængte fangersamfund en håndsrekning, men så sandelig også en anerkendelse af, at det traditionsrige erhverv i høj grad kan give det øvrige moderniserede grønlandske samfund større bærekraft.

»Fangererhvervets år« snublede imidlertid i starten takket være endnu et uventet valg, men med en kraftanstren-

gelse lykkedes det alligevel i årets sidste måneder at afhjælpe en række af fangerfamiliernes problemer, ikke mindst p. gr. a. de 6,6 millioner kroner, landstinget havde bevilget til formålet.

Det nye landsstyremedlem Kaj Egede tog i sin tale på Fangererhvervets dag bolden op: »Fangererhvervet er et samvirke mellem fangeren, familien og naturen. Dette forhold vil altid eksistere, så længe vi har et fangererhverv i Grønland.«

Fanger- og fiskerorganisationen KNAPK-formanden Nikolaj Heinrich sagde bl. a.: »... fangsten er en del af vores kultur, og i disse år, hvor der sker en »fornyelsesomvæltning« i Grønland, er det blevet nødvendigt at blive påmindet om, at vi herhjemme har en

årtusinder gammel kultur, som faktisk er grundlaget for den kultur, vi har i dag ... Vi må fortsat opretholde vores kultur og udførelsen af fangererhvervet. Det vil vi kæmpe for, så længe der lever grønlændere i dette land.«

Ved sidst afholdte møde i Nordisk Råd lød landsstyreformand Jonathan Motzfeldts ord: »For os er debatten om sæler og sælskind og hvalproblematikken ikke en akademisk diskussion, men en debat, som er en alvorlig trussel for det erhverv, hele vores kultur hviler på, og som mange tusinde mennesker i Grønland er fuldstændig afhængige af.«

Og så satte »Fangererhvervets år«, trods startvanskelighederne, en lang række aktiviteter i gang, som man må håbe i sidste ende kommer fangerfamilierne til gode. Mange af pengene kom

kommunerne til gode. Man fik ønskede fangsthytter, ophalingssteder, nummerbåde m. m. Man afholdt »Fangererhvervets dag« og en alternativ »Fangererhvervets dag«, og man afholdt en konference på Knud Rasmussens Højskole i Sisimiut, som omtales i dette tema-nummer. Landsstyreområdet og Nordisk Institut i Grønland gik sammen om en flot fotoudstilling med Ivars Silis' billeder »Fangernes Grønland«. Her sagde landsstyreområdets direktør Margrethe Sørensen ved udstillingens åbning, om årets slogan »Udvikling og tradition giver bærekraft«: »Det er med omhu, at begrebet udvikling nævnes først, for i fangererhvervet er der en gennemgribende udvikling i gang, og der er behov for det. Det er dog sådan, at ingen udvikling kan gennemføres ordentligt

Demonstration ved »Brædtet« i Nuuk, november 1987. Man opfordrer til at støtte fanger- og fiskeriorganisationerne. »Hvorfor skal vores problemer gå ud over familien?« – »Restriktioner på laks og ørred skal ophæves.«
Foto: Lisbet Lyager, Sermitsiaq.



PINIARTUT UKIUAAT FANGERERHVERVETS ÅR

Aasiliat / Foto: Ivars Siliis

1987



Kunstnerens foto af Nordfærøerne. Kunstnerens foto af
Landsbyerne i den gamle Nordfærøerne. Foto 309-1903 Siliis

*Ivars Siliis' flotte plakat til fotoudstillingen
»Fangererhvervets år 1987«. Desværre har vi ikke
haft mulighed for at gengive plakatens smukke farver.*

uden at medbringe traditioner, hvad enten det er traditioner for fangstformer eller husførelse. Tilsammen skulle dette gerne give endnu mere bærekraft. Sandt at sige må det indrømmes, at fangererhvervet har haft en utrolig bærekraft ikke blot for denne befolkningsgruppe, men også bærekraft for det øvrige samfund.

En lang række andre udløbere af »Fangererhvervets år« vil forhåbentlig resultere i forbedrede vilkår for den grønlandske bygdebefolkning. Landsstyremedlem Kaj Egede har således udpeget fire bygder, der skal skabe grundlaget for en samlet udviklingsplan for alle bygder. En ren fangerbyg, en fangerbyg, der er på vej over i fiskeriet, en ren fiskerbyg og en større fiskeri-

byg, der selv har taget initiativ til en videreudbygning. Planerne vil blive koordineret, så man kan finde frem til en samlet udviklingsplan.

Denne store og uhyre vanskelige opgave må man håbe, man får held til. De grønlandske bygders problemer er, trods mange gode viljer, så forskelligartede, at det synes som en håbløs opgave at finde en helhedsløsning. Med alle de smukke og velmenende ord om en håndsrækning og en støtte til fangerfamilierne kunne man have håbet på, at man i højere grad havde fokuseret på fangsten som en livsform i stedet for som et erhverv. At man trak naturen og familien ind i fangernes liv var et skridt på vejen, men omverdenen mangler desværre endnu meget, før den indsér, at man i dag har meget at lære af fangerfamiliernes livsform og deres forhold til naturen.

Trods intentionerne bag årets motto havde det måske været rigtigere at bytte om på begreberne og sige »Tradition og (derefter) udvikling giver bærekraft«. – Det ville utvivlsomt mange andre i samme situation være med på, f. eks. andre inuit, indianere i Syd- og Nordamerika, samer, australiere og for den sags skyld danske landmænd, der får forklaret, at de kun kan overleve ved at gå fra en naturlig udnyttelse af naturens ressourcer, et liv med og i naturen uden at destruere den, til ensidigt at satse på en enkelt niche i det givne økosystem. – Det er livsfarligt. Og de grønlandske fangerfamilier har i generationer sagt fra. »Fangererhvervets år« har støttet dem. Tør man håbe, at omverdenen omsider vil lytte?